*0: EK
*1: 2005-2006
*2: 8
*3: WordXP
*4: 8ste vergadering
*5: Dinsdag 29 november 2005
*6: 13.30 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 66 leden, te weten:

Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, Biermans, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Van Dalen-Schiphorst, Dees, Doek, Doesburg, Dölle, Van Driel, Dupuis, Eigeman, Engels, Essers, Franken, Van Gennip, De Graaf, Hamel, Hessing, Van Heukelum, Hoekzema, Ten Hoeve, Holdijk, Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, Ketting, Klink, Kox, Van der Lans, Van Leeuwen, Van der Linden, Linthorst, Maas-de Brouwer, Meulenbelt, Nap-Borger, Noten, Van den Oosten, Pastoor, Platvoet, Pormes, Pruiksma, Putters, Van Raak, Rabbinge, Rosenthal, Russell, Schouw, Schuurman, Schuyer, Slagter-Roukema, Tan, Terpstra, Van Thijn, Thissen, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Wagemakers, Walsma, Werner, Westerveld, Witteman, Witteveen, Woldring en De Wolff,

en de heer Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, de heer De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en de heer Wijn, staatssecretaris van Financiën.
**
*N

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Middelkoop, wegens verblijf buitenslands;

Jurgens, in verband met familieomstandigheden;

Middel, wegens bezigheden elders;

Luijten, wegens ziekte.
**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**. De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.
**

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Aangezien voor het voornemen tot het sluiten van uitvoeringsverdragen, de verschillende verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd, voorgenomen rechtshandelingen en de algemene maatregelen van bestuur die zijn voorgehangen en gedrukt onder de nrs. 23908 (R 1519), nr. 70, 24691, 30219, 30221, 30224 tot en met 30227, 30230, 30235, 30241, 30248 (R 1798), 30249 (R 1799), 30310 (R1801), 30325 (R 1802), 30333 (R 1803) en 30340 de termijn is verstreken, stel ik vast dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van dit voornemen, deze verdragen en algemene maatregelen van bestuur geen behoefte bestaat.
**

*B
!Brief van de Griffier!

Aan de orde is de behandeling van:
- de brief van de Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal (XXIX-A).

De **voorzitter**: In deze brief verzoekt de griffier om ontslag per 1 december aanstaande vanwege zijn benoeming tot lid van het bestuur van de Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie door het Nederlands-Vlaamse comité van ministers. Wij feliciteren hem van harte met deze benoeming. Conform de wens van de griffier zal niet thans plenair maar volgende week dinsdag om 17.00 uur met een informele receptie afscheid van hem worden genomen.
Ik stel de Kamer voor, aan het verzoek van de griffier te voldoen. Ik stel voor, de brief voor kennisgeving aan te nemen.
**

Aldus wordt besloten.

*B
!Stemmingen!

Aan de orde is de **stemming over een motie**, ingediend bij de **algemene politieke beschouwingen inzake het in 2006 te voeren beleid**, te weten:
de motie-Noten c.s. over voorstellen voor een effectief beleid gericht op het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt (30300, nr. A).

De **voorzitter**: Ik heet de minister-president en minister De Geus van harte welkom. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.
**

*N

De heer **Rosenthal** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Discriminatie op de arbeidsmarkt moet met kracht worden bestreden. Naar het oordeel van de fractie van de VVD gebeurt er veel op dit vlak: van de kant van de ondernemers, werknemersorganisaties, grote steden en het kabinet zit het, zoals ik vorige week heb gezegd bij de algemene beschouwingen, tussen de oren. Mijn fractie heeft de motie-Noten c.s. beoordeeld. In de derde

overweging wordt geappelleerd aan de inzet van werkgevers en werknemers en hun organisaties. Vervolgens wordt de regering verzocht om voorstellen te doen voor beleid op dit punt. Mijn fractie meent dat op de derde overweging moet worden ingezoomd en dat de inzet van werkgevers en werknemers en hun organisaties het ankerpunt is van de problematiek. De VVD-fractie wijkt dus af van het verzoek dat in de motie-Noten c.s. is neergelegd. De motie is overbodig en mijn fractie stemt tegen het aannemen ervan.

*N

De heer **Werner** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Vorige week heb ik bij interruptie kenbaar gemaakt dat de motie naar het oordeel van de CDA-fractie te beperkt is. In het dictum van de motie wordt uitsluitend gesproken over migranten en hun kinderen terwijl algemeen bekend is dat ook gehandicapten, ouderen en langdurig werkloze jongeren ten minste evenveel problemen op de arbeidsmarkt ondervinden. Tegen die achtergrond acht de CDA-fractie het onwenselijk dat slechts aandacht wordt gevraagd voor één groepering. Voorts heb ik aangegeven, dat het opheffen van de knelpunten en sociale ongelijkheden op de arbeidsmarkt voor deze groeperingen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de sociale partners en de overheid. Ten slotte vraagt de CDA-fractie zich af wat de relevantie van de motie is, wetend dat de onderhavige problematiek thans over de volle breedte indringend onderwerp van overleg zal zijn op de werktop van de sociale partners en de regering. De fractie van het CDA heeft daar bij de algemene politieke beschouwingen om gevraagd. De CDA-fractie gaat er daarbij echter van uit dat de regering concrete plannen van de sociale partners om de kansarme groepen een plaats op de arbeidsmarkt te bieden ook met financiële middelen zal ondersteunen als dat nodig is. Om al deze redenen heeft de CDA-fractie thans geen behoefte aan de door de heer Noten ingediende motie.

*N

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. De minister-president zei vorige week: de geest van de motie spreekt mij aan, maar omdat ik nog ga praten met werkgevers en werknemers vind ik haar overbodig en ontraad ik het aannemen ervan. Mijn fractie vindt dat een typisch staaltje van Hollandse redeneerkunst. Zij deelt die redenering niet. In de motie wordt een alarmerende situatie geconstateerd. Met de motie wordt geprobeerd om daarover alarm te slaan. De reden dat moties in deze Kamer worden ingediend, is om uitspraken te doen die los staan van de normale uitspraken. Met de motie wordt gezegd: regering, pak dit probleem aan in overleg met werkgevers en werknemers. Volgens mij is deze Kamer niet gerechtigd om werkgevers en werknemers opdrachten te geven. Zij is wel gerechtigd om een dringend verzoek aan de regering te richten. Dat is de positie van deze Kamer en daarom is de motie ook op dat punt terecht.

De fractievoorzitter van het CDA zegt dat de motie te specifiek is om aan te nemen. Als wij geen specifieke motie kunnen aannemen, dan kunnen wij geen enkele motie meer aannemen want moties zijn altijd specifiek. Ouderen, gehandicapten en langdurig werklozen zullen zich niet ergeren aan een uitspraak van de Kamer waarin de regering wordt gevraagd om iets te doen aan het alarmerende probleem van de arbeidsdiscriminatie van mensen van allochtone komaf. Mijn fractie steunt deze motie. Ik roep de fracties van het CDA en de VVD alsnog maar waarschijnlijk tevergeefs op om de motie te steunen.

*N

De heer **Schuyer** (D66): Voorzitter. Ik heb vorige week bij interruptie reeds gezegd dat ook van een overbodige motie een symbolische kracht kan uitgaan. Juist omdat het gaat om bepaalde groepen mensen die alarmerend gediscrimineerd worden op de arbeidsmarkt, steunt mijn fractie deze motie. Aangezien bovendien het overleg tussen regering, werkgevers en werknemers gestopt is, kan een signaal van deze Kamer een positieve uitwerking hebben.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en het CDA tegen de motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.
**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*B
!Hamerstukken!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet milieubeheer en de Wet op de economische delicten, houdende regels inzake de kwaliteit van werkzaamheden in het milieubeheer en de integriteit van de daarbij betrokken uitvoerders (29989);

- het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 3 mei 1996 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Sociaal Handvest (herzien), met Bijlage, en van het op 9 november 1995 te Straatsburg tot stand gekomen Aanvullend Protocol bij het Europees Sociaal Handvest betreffende een systeem voor collectieve klacten (Trb. 2004, 13 en Trb. 2004, 14) (29941);

- het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 8 juni 2004 te Luxemburg totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden (Trb. 2005, 35) (29996);

- het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 13 mei 2004 te Straatsburg tot stand gekomen Protocol nr.

14 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, betreffende wijziging van het controlesysteem van het Verdrag (Trb. 2004, 191 en 285) (30089);

- het wetsvoorstel Goedkeuring en uitvoering van het op 15 mei 2003 te Straatsburg tot stand gekomen Protocol tot wijziging van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (Trb. 2003, 133) (30102);

- het wetsvoorstel Wijziging van de arbeidsongeschiktheidswetten in verband met verlaging van de leeftijdsgrens voor de eenmalige herbeoordelingen (30198);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Les- en cursusgeldwet, de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten en de Wet studiefinanciering 2000 in verband met afschaffen lesgeld in het voortgezet onderwijs alsmede voor deelnemers van 16 en 17 jaar in het beroepsonderwijs (30199);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Warenwet om een tijdelijke mogelijkheid te creëren om private toezichthouders aan te wijzen, alsmede tot intrekking van de Vleeskeuringswet (30201);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met het vervallen van de uitbestedingsverplichting voor reïntegratie voor gemeenten (30202);

- het wetsvoorstel Verlenging van de werking van krachtens de In- en uitvoerwet ten aanzien van de invoer en uitvoer van goederen gestelde regels (30204).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

*B
!Grensoverschrijdende arbeid!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten in verband met de uitbreiding van de werkingssfeer van de wet arbeidsvoorwaarden grensoverschrijdende arbeid (29983).

De beraadslaging wordt geopend.
*N

De heer **Van Driel** (PvdA): Voorzitter. Volgens mij was het de bedoeling dat wij een stemverklaring zouden afleggen, maar ik zag op de agenda dat het toch een klein debatje wordt. Ik heb ook van de CDA-fractie begrepen dat er sprake is van een misverstand.

Van belang is vooral dat mijn fractie deze wetswijziging van harte steunt, omdat de fractie zorg heeft over de verdringing van het Nederlandse arbeidsaanbod door oneerlijke concurrentie. Mijn fractie is, zoals bekend, voorstander van eerlijke loonconcurrentie en niet van de oneerlijke loonconcurrentie die dreigt. Wij achten het risico van concurrentie op arbeidsvoorwaarden zeer reëel, zowel op het vlak van de primaire arbeidsvoorwaarden als op het gebied van de secundaire arbeidsvoorwaarden. Met deze wetswijziging wordt erin voorzien deze risico's in ieder geval te verkleinen.

Zorg heeft mijn fractie overigens wel over de naleving ervan. De antwoorden die de minister heeft gegeven op vragen daarover in de schriftelijke ronde, stellen niet helemaal tevreden. De controle geschiedt namelijk langs privaatrechtelijke weg. Dat betekent in de praktijk toch vooral dat wij mogen hopen dat de cao-partijen zelf alert zijn. Ik zie wel gebeuren dat de vakbonden erop letten, maar niet dat de ongeorganiseerde werknemers dat doen die hier wel werken, maar zich niet zo snel tot de rechter zullen wenden. Het is dus de vraag of de controle op deze manier voldoende zal blijken te zijn. Voor ons is dat overigens geen argument om tegen deze wetswijziging te stemmen.
*N

Mevrouw **Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Ondanks de uitgebreide antwoorden, die de minister heeft gegeven op de vragen van de VVD-fractie met betrekking tot de wijziging van de WAGA, blijft de fractie fundamentele bezwaren hebben tegen dit wetsvoorstel.
De VVD-fractie heeft fundamentele bezwaren tegen algemeen verbindend verklaarde cao' s, omdat ze van mening is dat het niet juist is dat bij avv gemaakte afspraken tussen sociale partners, tot wet worden verheven voor een gehele bedrijfstak, waarin over het algemeen de ongeorganiseerde werknemers een veel groter aandeel vormen dan de georganiseerde werknemers.
De VVD-fractie is niet overtuigd van de effectiviteit van de
WAGA zoals deze tot op heden heeft gewerkt. De fractie ziet dan ook geen reden tot uitbreiding van de WAGA naar andere sectoren. Bovendien heeft de staatssecretaris in een brief aan de Tweede Kamer van 2 november aangegeven, dat er een Nederlandse evaluatie van het werknemersverkeer met de nieuwe EU-lidstaten komt evenals een dergelijke evaluatie van de Europese Commissie. Het ziet ernaar uit dat de overgangsmaatregel wellicht niet zal worden verlengd, zodat het vrije verkeer van werknemers per 1 mei 2006 ook voor de Midden- en Oost-Europese landen in werking zal treden. Dit lijkt de VVD-fractie een reden te meer om de werkingssfeer van de WAGA niet uit te breiden.
*N

De heer **Schuyer** (D66): Voorzitter. Normaliter zou de heer Schouw hier nu staan, maar vandaag is er een nationaal congres Omgaan met klimaatverandering in bestuurlijk Nederland. Daarop is de motie-Lemstra c.s. uit onze Kamer een belangrijk onderwerp van bespreking. Waar de heer Lemstra zelf is verhinderd, is de heer Schouw als tweede ondertekenaar gevraagd om de motie toe te lichten. Vandaar dat ik degene ben die deze keer hier het woord voert.
Net als de VVD-fractie is de fractie van D66 is geen voorstander van het algemeen verbindend verklaren van cao's. Zeker als deze afspraken worden gemaakt door organisaties die vinden dat ze voor iedereen, ook voor de niet-leden, kunnen beslissen. De door de cao's opgelegde

eisen zorgen er bovendien voor dat bepaalde groepen werknemers langs de kant blijven staan, omdat deze werknemers niet de voor een cao-functie benodigde productiviteit kunnen bereiken.
Bij de uitbreiding van de werking van de WAGA is de D66-fractie al helemaal op haar hoede. De nieuwe wet lijkt verdacht veel op symboolwetgeving. Bovendien hebben de mensen over wie hier wordt besloten helemaal geen invloed op de beslissingen. De werknemers die onder de uitbreiding van de werkingssfeer van de WAGA vallen, en mogelijk ook de werkgevers, zijn namelijk geen partij aan tafel bij de onderhandelingen over deze cao's.
Een ander probleem is, dat bij de weging van de representativiteit voor het algemeen verbindend verklaren van cao's deze mensen buiten beschouwing worden gelaten. Naar onze overtuiging moet bij de bepaling van de representativiteit van zowel werkgevers- als werknemerszijde de groep werkgevers en werknemers die onder het bereik van de WAGA valt meegewogen worden. Is de minister dit met de fractie van D66 eens?
Naast de representativiteit is er nog een veel groter probleem, namelijk het nut van de wet. De effecten van de WAGA in de bouw zijn nog nauwelijks bekend. Er zijn namelijk geen onderzoeken of cijfers die bewijzen dat deze wet effectief is. Als het al zo is dat de WAGA werkt, dan is het nog de vraag hoe een uitbreiding uitpakt. Er is een kans dat uitbreiding bijdraagt aan verplaatsing van werk uit Nederland. Met de WAGA kon de bouwsector nog wel beschermd worden tegen lagere lonen. Bij deze sector ligt verplaatsing van de activiteiten naar lagelonenlanden niet voor de hand. Voor de meeste andere sectoren geldt dit niet. Als de markt wordt afgeschermd en de lonen elders in de EU lager zijn, kiezen veel ondernemers eieren voor hun geld en vertrekken. Bovendien is de kans groot dat illegale arbeid in de hand wordt gewerkt. De sector waarvoor de WAGA nu geldt, de bouw, is al berucht om de illegale arbeid. Illegale arbeid die door het loonverschil en de wettelijke bescherming van legale goedkopere arbeid extra aantrekkelijk is
geworden.
Wetten zoals deze geven de indruk dat de regering wat doet aan het buiten houden van goedkopere arbeidskrachten en dat dit haalbaar en wenselijk is. Maar wij moeten wel realistisch blijven. Binnen de Europese Unie is sprake van vrij verkeer van personen en goederen en van diensten en arbeid. Met de toelating van de nieuwe lidstaten is Nederland ermee akkoord gegaan dat er tussen de oude en nieuwe landen vrij verkeer van arbeid en diensten ontstaat. Dat betekent dat er concurrentie komt met goedkopere arbeid uit de nieuwe lidstaten. Of de arbeid nu hier of daar wordt verricht, doet er in feite minder toe. Hiertegen is weinig te doen, ook met deze wet. Dat is geen leuke boodschap, maar wel de enige reële.
*N

De heer **Terpstra** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Wat de CDA-fractie betreft, had het wetsvoorstel als een hamerstuk kunnen worden afgedaan, maar aangezien twee fracties hier belangrijke fundamentele en principiële diepgaande beschouwingen hebben willen houden over dit onderwerp -- dat gebeurde zelfs door de fractievoorzitter van een van de coalitiepartijen -- vinden wij dat wij als CDA-fractie niet kunnen achterblijven in het debat. Wij hebben drie argumenten om voor het wetsvoorstel te zijn en één om er onze steun niet aan te onthouden. Bij elkaar opgeteld zijn het er dus vier.

De CDA-fractie denkt anders dan de fracties van D66 en de VVD over het nut van cao's en het nut van algemeen verbindend verklaringen. Wij vinden het beleid van algemeen verbindend verklaren van collectieve arbeidsovereenkomsten een belangrijk onderdeel van de sociale ordening van de arbeidsverhoudingen. Ten aanzien van de vraag of de werknemers wel voldoende georganiseerd zijn, merk ik op voor het avv-beleid in ons land tot nu toe de norm is geweest dat bij die vraag alleen maar werd gekeken naar de werkgeverskant. Het avv-beleid is dus alleen maar mogelijk indien de meerderheid van de werknemers valt onder georganiseerde werkgevers. Wij ondersteunen het avv-beleid als principe.

Met de voorgestelde wet wordt de gelijke behandeling geregeld van groepen werknemers die in dezelfde sector opereren. Het principe van de gelijke behandeling van werknemers vinden wij een waarde op zich.

Het derde argument om voor te zijn, is dat men de detacheringsrichtlijn en de vertaling daarvan naar nationale wetgevingen kan zien als een onderdeel van een langzaam opbloeiend Europees sociaal beleid. Uit onze standpunten ten aanzien van de Europese Grondwet kan men afleiden dat de CDA-fractie voorstander is van een verdere uitbouw van het Europese sociale beleid.
Dit waren de drie argumenten voor. De fracties van de VVD en D66 hebben beide gewezen op het feit dat in dit wetsvoorstel ook elementen zitten van bescherming van de bestaande werknemers in een bepaalde sector. Op dat gebied hebben beide fracties gelijk, alleen, wij vinden dat in de huidige onzekere toestand en de huidige discussies over Europa dit bijeffect niet zodanig groot is, dat wij tegen het wetsvoorstel moeten stemmen. Wij hebben dus één argument om niet tegen te stemmen en drie argumenten om voor te stemmen. Het resultaat is dus dat wij voorstemmen.
*N

Minister **De Geus**: Mevrouw de voorzitter. Het voorliggende wetsvoorstel tot uitbreiding van de werkingssfeer van de WAGA heeft tot gevolg dat algemeen verbindend verklaarde cao-bepalingen met betrekking tot een harde kern van arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden van rechtswege van toepassing worden verklaard op de arbeidsovereenkomst van ook de grensoverschrijdend gedetacheerde werknemer. In de huidige wetgeving is de toepassing van avv op de arbeidsrelatie van grensoverschrijdend gedetacheerde werknemers overeenkomstig de daaraan ten grondslag liggende richtlijn beperkt tot de bouwsector. In de overige sectoren kunnen dus grensoverschrijdend gedetacheerde werknemers wettelijk alleen rechten ontlenen aan de waarborgen die worden geboden door wetten als de Wet op het minimumloon en de Arbeidsomstandighedenwet, en delen van het BW. Met die wetten is beoogd werknemers een bescherming te bieden. Het niveau daarvan is doorgaans lager dan dat van de cao. Dat heeft een ongelijk speelveld tot gevolg: Nederlandse werkgevers zijn

gebonden aan algemeen verbindend verklaarde cao's en buitenlandse dienstverleners kunnen zich beperken tot de van toepassing zijnde wettelijke minima.
Welnu, het is dit ongelijke speelveld dat ons aanleiding heeft gegeven om deze wetswijziging aan uw Kamer voor te stellen. De kans is namelijk reëel, zoals de heer Van Driel al heeft gezegd, dat het kostenvoordeel voor werkgevers dat hieruit voortvloeit, leidt tot ongelijke concurrentie en zelfs tot verdringing van Nederlands aanbod. Daarmee wil ik niet zeggen dat deze wet a contrario moet worden begrepen als dé wet waarmee buitenlanders buiten worden gehouden of illegalen hiernaartoe worden gelokt. Het gaat hier echt om dat deel van de materie dat wij kunnen bestrijken met de vraag wat de werkingssfeer is van de cao.

Bij herhaling is er in de Kamer zorg uitgesproken, met name in relatie tot de toetreding van de MOE-landen waar het arbeidsvoorwaardenniveau fors lager is dan in Nederland. Ook bij de parlementaire behandeling in 1999 is uitvoerig hierover gediscussieerd. De WAGA is destijds beperkt gebleven tot de bouwsector, omdat destijds grensoverschrijdende dienstverlening zich vooral in de bouw leek te concentreren. Thans zien wij dat er een breder terrein is waarop sprake is van grensoverschrijdende dienstverlening. Destijds waren de gevolgen van de toetreding van de MOE-landen nog niet te overzien. Wij zien nu dat als gevolg van die toetreding zich steeds meer en op steeds grotere schaal internationalisering voordoet.

Door de dienstenrichtlijn die in voorbereiding is, zal vermoedelijk ook die grensoverschrijdende dienstverlening nog verder groeien. Om die reden is het belangrijk dat er voorwaarden worden geschapen voor eerlijke concurrentie. In het AO van 24 mei met collega Brinkhorst over de dienstenrichtlijn heeft de Kamer dit nog eens nadrukkelijk benadrukt.

De detacheringsrichtlijn biedt de mogelijkheid om de werkingssfeer uit te breiden tot alle sectoren. In het merendeel van de Europese landen is de werkingssfeer niet beperkt gebleven tot de bouwsector. Daar is het al breder. Met dit wetsvoorstel wordt aansluiting gevonden bij de praktijk van de meeste Europese lidstaten. Het wetsvoorstel schept voorwaarden voor eerlijke concurrentie en voorkomt verdringing van Nederlands aanbod door grensoverschrijdende detacheringsconstructies.

Van de kant van de Partij van de Arbeid heb ik steun gehoord, maar ook een serieuze vraag. De heer Van Driel vroeg hoe het zit met de naleving ervan. De beantwoording door de regering van de vragen die hierover zijn gesteld, heeft nog niet het antwoord gebracht waarop hij misschien had gehoopt. Ik wil hier nogmaals zeggen dat datgene wat door private partijen onderling wordt afgesproken, of dat nu algemeen verbindend wordt verklaard of niet, niet door een publieke dienst wordt nageleefd. Wat dat betreft zijn wij geen cao-politie en dat zullen wij ook niet worden. De naleving daarvan is in handen van de partijen zelf en eventueel degenen die zich tekortgedaan voelen door deze naleving. Dat hangt ten principale samen met het private karakter van de afspraken.

De heer **Van Driel** (PvdA): Is de minister het met mij eens dat de controle op de naleving daarmee wel tamelijk zwak is?

Minister **De Geus**: Deze situatie is de laatste jaren in ontwikkeling gekomen en hebben wij nooit zo gekend. De controle op de naleving c.q. de rechtsvorderingsacties die daarmee kunnen samenhangen, zijn natuurlijk vrij zwak. Deze zijn ook afhankelijk van factoren als de organisatiegraad bij Nederlandse bonden, die de meeste acties voeren om naleving van een cao af te dwingen. Een cao-partij kan ook als derde zeggen dat zij er belang bij heeft dat de cao wordt nageleefd. Ik stel vast dat de sociale partners die er belang bij hebben, zich er meer en meer voor interesseren en daarin ook een taak zien. Zij treden soms in overleg met collega-organisaties in het buitenland, et cetera. Dat is wel een ontwikkeling die komt en die ik belangrijk vind. Uit deze ontwikkeling, die nog gaande is, put ik in ieder geval de hoop dat partijen inzien dat het hun eigen verantwoordelijkheid is om ook dit deel van hun domein in te vullen.

De heer **Van Driel** (PvdA): Het is mij bekend dat de FNV wel wil dat de Arbeidsinspectie hierbij wat actiever is. Hoe staat u daartegenover?

Minister **De Geus**: De FNV heeft wel vaker een wens dat datgene wat de FNV bedenkt, door een publieke dienst wordt gecontroleerd, maar zo is het niet in dit land. De FNV is een private partij.

De inbreng van VVD en D66 was herkenbaar, omdat deze vanuit de liberale traditie was geconcentreerd op het niet algemeen verbindend verklaren van de cao. Ik aarzel hier even over. Er zijn momenten waarop ik deze traditie geweldig herken bij de VVD-fractie, zoals vorige week, maar bij de D66-fractie is ook de eigen stijl herkenbaar. De inbrengen sluiten bij elkaar aan wat betreft het geen voorstander zijn van de algemeenverbindendverklaring van cao's.
Ik grijp terug op de stemverklaringen bij de vorige motie, waarbij het ging om het aanspreken van de sociale partners op hun verantwoordelijkheid bij discriminatie op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt het instrument van de cao heel vaak te berde gebracht. Dat soort secundaire arbeidsvoorwaarden stelt cao-partijen juist in staat om een aantal zaken materieel te regelen. Het gebeurt wel eens dat daar dingen uit voortvloeien die de werkgevers ook kosten bezorgen, zoals bij scholingsrechten of andere zaken. Als die secundaire arbeidsvoorwaarden niet algemeen verbindend worden verklaard, zit daarin een enorm risico dat werkgevers die niet georganiseerd zijn, zich daarvan distantiëren en vervolgens de concurrentie aangaan, en dan komt dat goede doel in de cao niet tot stand.
Maar goed, ik begrijp deze herkenbare inbreng heel goed. Het is consistent dat deze fracties zeggen dat zij niet voor uitbreiding van de werkingssfeer van de WAGA kunnen zijn. Dat klopt, want dat ligt in het verlengde van dat principe. Ik pretendeer niet dat ik hier een volledig en afdoend debat voer over de algemeenverbindendverklaring als zodanig. Er komt vast een moment waarop wij dat meer in den brede kunnen doen.

De heer Schuyer heeft nog een specifieke vraag gesteld over de bepaling van de representativiteit, waarbij de groep werkgevers en werknemers die onder het bereik van de WAGA valt, meegewogen moet worden. Het antwoord op die vraag is ja. Daarbij speelt dat het dan wel moet gaan om bekende werkgevers, dus wij moeten dat weten, maar in principe moeten degenen die onder de werkingssfeer vallen, meegewogen worden. De heer Schuyer ziet waarschijnlijk ook wel dat dit in de praktijk niet zo eenvoudig is, maar ik zeg graag toe dat dit een punt van aandacht is.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van D66 en de VVD wordt conform artikel 112 van het Reglement van orde aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.
**

*B
!VOETTEKST!

Aan de orde is de behandeling van:

- Wijziging van enkele belastingwetten in verband met een herziening van de behandeling van de omzetting en kwijtschelding van afgewaardeerde vorderingen en een aanpassing van de regeling voor afwaarderingsverliezen van deelnemingen (29686).

De beraadslaging wordt geopend.

*N

De heer **Van Driel** (PvdA): Voorzitter. Ik ga kort in op dit wetsvoorstel.

De memorie van antwoord en de nadere memorie van antwoord zijn heel technische verslagen geworden van de redenen waarom deze regeling zo moet. Als ik het voorlopig verslag en het nadere verslag zie en de memories van antwoord daarop, kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat de staatssecretaris met tamelijk zwakke argumenten iets recht probeert te praten wat eigenlijk niet recht te praten is. Ik ben ervan overtuigd dat hij het dadelijk opnieuw zal proberen. En als ik dan naar de visie kijk van diverse deskundigen, kan ik niet anders dan constateren dat de regering in dit opzicht zwak staat. Het wetsvoorstel beoogt eenvoudigweg het rechtzetten van een fout. Een andere indruk kan mijn fractie onmogelijk krijgen. Om dat met terugwerkende kracht te doen, vind het kabinet te duur. En dus worden er halve redeneringen opgezet om mogelijk toekomstige winsten te kunnen blijven belasten. De leden van de VVD-fractie in deze Kamer vroegen of de overheid wel juist handelt als er van een kleine groep belastingplichtigen een niet begrootte en door de wetgever niet gewilde meeropbrengst aan vennootschapsbelasting wordt gevraagd. Dat lijkt mij een juiste vraag. Het antwoord ligt voor de hand.

Na een relatief korte periode waarin een zwaar regime gegolden heeft, wordt nu teruggekeerd naar een ouder en lichter regime. Dat moet dan ons inziens met terugwerkende kracht. Dat is eerlijk. Dat is fair, ook al kost het geld. De staatssecretaris zegt dat dit mogelijk anderhalf miljard kost. Hard maken kan hij dit bedrag op geen enkele manier. Ik vraag de staatssecretaris om nog eens hierop in te gaan. Het is een potentieel maximum onder heel veel voorwaarden. Op de manchet gerekend gaat het om enkele honderden miljoenen, verdeeld over een tiental jaren. Dat lijkt een veel juistere schatting. Dat is ook niet niks. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat de regeringspartijen aan de overzijde zich wel heel erg door dit bedrag hebben laten leiden. Wij zouden in dit huis wat meer afstand moeten nemen van dit bedrag. Wij zouden meer naar de zuiverheid van deze belastingmaatregel moeten kijken. Ik vrees overigens dat het in dit huis niet zo werkt.

De reden dat mijn fractie niet zo veel ziet in dit wetsvoorstel is er vooral in gelegen dat het geen goede zaak is voor ons vestigingsklimaat. Het komt de fiscale betrouwbaarheid niet ten goede. Fiscale voorspelbaarheid en betrouwbaarheid zijn echter essentieel voor een goed vestigingsklimaat. Voor dat klimaat zet ook de staatssecretaris zich ten volle in. Dat het niet toepassen van terugwerkende kracht niet goed is voor ons vestigingsklimaat geeft de staatssecretaris impliciet toe door in de Tweede Kamer te stellen: "Een ding is zeker: bedrijven die zich in Nederland willen vestigen, of die een keuze moeten maken om in Nederland te blijven, zullen dat moeten doen op basis van de toekomstige ontwikkeling van het fiscale systeem. Als dit wetsvoorstel wordt omarmd, hebben wij in ieder geval een fiscaal systeem dat in de toekomst financiële herstructureringen bij bedrijven fiscaal op een redelijke wijze tegemoet treedt". Ik kan daar niets anders van maken dan dat door het gebrek aan terugwerkende kracht dit de laatste jaren niet het geval was. De woordvoerder van de CDA-fractie aan de overzijde spreekt van een gelegenheidsargument dat de staatssecretaris aanvoert om volledige terugwerkende kracht in de grond te boren. Zie de Handelingen van de Tweede Kamer op 7 maart. Na veel en ook vertrouwelijk overleg wordt van dit argument niets meer gehoord. Overtuigend is het dus allesbehalve. Redeneringen die vaag en zwak zijn, gelegenheidsargumenten die zelfs zo worden genoemd door een regeringspartij en een bedrag dat geweldig wordt opgeklopt teneinde geen terugwerkende kracht te hoeven verlenen.

De heer **Essers** (CDA): De heer Van Driel moet het goed in de tijd plaatsen. Er is wel degelijk sprake van terugwerkende kracht bij dit wetsvoorstel, maar misschien niet zoals de heer Van Driel het voorstelt. De invoering van de kwijtscheldingswinstvrijstelling is met terugwerkende kracht tot 1 januari 2001 ingevoerd. Dan is het ook volstrekt begrijpelijk dat dit argument van de CDA-fractie aan de overzijde niet meer geldt.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik spreek van volledige terugwerkende kracht. Die is niet aan de orde. De

woordvoerder van de CDA-fractie aan de overzijde sprak eerst van een gelegenheidsargument. Na veel vertrouwelijk overleg, wat overigens mag en kan, is men het eens geworden. Dan wordt dat argument niet meer genoemd. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat de regeringspartijen buitengewoon onder druk gezet zijn, dat die vervolgens onder de indruk waren van het grote, volgens mij zwaar opgeklopte bedrag en dat de CDA-fractie vervolgens, daartoe aangezet door de heer Verhagen, heeft besloten om het punt in te trekken. De zuiverheid is ver te zoeken, maar het bedrag is hard genoeg nodig. Zo moet het volgens mij zijn gegaan. Dat proeft men ook bij lezing van de Handelingen.

Meestal vind ik de staatssecretaris overtuigend. Daar komt nog bij dat naar het oordeel van de PvdA deze wetswijziging zonder terugwerkende kracht inbreuk maakt op het fiscale principe van symmetrie. Ook is het buitengewoon onzeker of de EU-rechter concludeert dat artikel 12 niet in strijd is met de Richtlijn kapitaalbelasting. Nederland heeft er, als partijen naar de rechter stappen in Europa op het gebied van belastingwetgeving, een aantal keren fiks naast gezeten. Mijn partij heeft geen enkele behoefte om daar nog een casus aan toe te voegen.

Het wetsvoorstel overtuigt ons niet. Wij overwegen dan ook sterk om tegen te stemmen.

*N

De heer **Essers** (CDA): Voorzitter. Vandaag staan wij voor het slotstuk van de behandeling van het wetsvoorstel over afgewaardeerde vorderingen. Eigenlijk had het een apotheose moeten zijn, in de betekenis van een indrukwekkend hoogtepunt als slot. Het wetsvoorstel bewerkstelligt namelijk dat uit de Wet vennootschapsbelasting van 1969 artikel 12 wordt geschrapt, dat schadelijk is voor de fiscale concurrentiepositie van Nederland in zijn algemeenheid en voor het Nederlandse bedrijfsleven in het bijzonder. In plaats van artikel 12 komt er een regeling die het beoogde oneigenlijk gebruik van dat artikel op een meer proportionele wijze aanpakt. Toch voelt het vandaag niet als een feestdag. Weliswaar zijn wij niet in een rouwstemming. Toch raken wij, de staatssecretaris incluis, een beetje in mineurstemming als dit wetsvoorstel ter sprake komt. Hoe komt dit?

In de eerste plaats heeft het veel te lang geduurd voordat dit voorstel deze Kamer heeft bereikt. Reeds in 2002 was door de toenmalige staatssecretaris van Financiën, de heer Van Eijck, een wetswijziging aangekondigd. Het is natuurlijk niet goed dat het vervolgens nog ruim drie jaren heeft moeten duren voordat er daadwerkelijk iets verandert. Daarbij komt dat dit wetsvoorstel oorspronkelijk een regeling bevatte die voor belastingplichtigen nadelig was. Dit betrof de reparatie met terugwerkende kracht van een arrest van de Hoge Raad over de aftrekbaarheid van de aankoopkosten van een deelneming. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer is dit onderdeel uit het oorspronkelijke wetsvoorstel gehaald en is het in een afzonderlijke wet ondergebracht. Op zich was deze splitsing ook naar onze mening een goede zaak. Anders zouden twee volledig ongelijksoortige regelingen in één wetsvoorstel zijn ondergebracht, met alle problemen van dien voor de Eerste Kamer. Door het ontbreken van een recht van amendement is het voor de Eerste Kamer uiteindelijk een kwestie van het gehele wetsvoorstel aannemen dan wel verwerpen. Het zuur werd om die reden afgesplitst van het zoet.
Deze op zich toe te juichen actie heeft er echter wel in geresulteerd dat het zuur reeds vorig jaar door de Staten-Generaal is aangenomen, terwijl het zoet vandaag zijn slotakkoord heeft.

De tweede reden voor de minder uitgelaten stemming rond dit wetsvoorstel is het feit dat een aantal bedrijven uit de telecomsfeer zich in sterke mate gedupeerd voelt door de werking van artikel 12. Zij pleiten ervoor om dit artikel niet alleen af te schaffen, maar ook een terugwerkende kracht te hanteren tot de invoeringsdatum van dit artikel, te weten 1 januari 2001. In de Tweede Kamer heeft de behandeling van dit wetsvoorstel hoofdzakelijk in het teken gestaan van de discussie over de al dan niet gewenste terugwerkende kracht van afschaffing van artikel 12. De uitkomst van deze discussie is geweest dat de staatssecretaris door middel van een nota van wijziging deels is tegemoet gekomen aan de wens om terugwerkende kracht te verlenen. Hij wil de werking van artikel 12 met terugwerkende kracht verzachten via het trekken van een parallel met de regeling van de kwijtscheldingswinstvrijstelling. Deze tegemoetkoming voorkomt echter niet dat door de desbetreffende telecombedrijven in de periode vanaf 2001 geleden fiscale verliezen niet meer beschikbaar zijn voor compensatie met in de toekomst hopelijk door deze bedrijven te behalen fiscale winsten.

Aangezien wij tijdens de schriftelijke behandeling van dit wetsvoorstel reeds uitgebreid antwoord hebben gekregen op de vele technische vragen die waren gerezen – waarvoor onze dank – zal ik mij in het vervolg van mijn inbreng beperken tot de kwestie van de terugwerkende kracht. Ik kan nu al zeggen dat de conclusie van mijn fractie is dat zij de benadering van de staatssecretaris kan onderschrijven. Daarvoor heeft zij de volgende argumenten.

In de eerste plaats verplichten de beginselen van behoorlijke wetgeving naar onze mening alleen dan tot een voor belastingplichtigen gunstige reparatie van een wettelijke regeling met terugwerkende kracht als ten tijde van de behandeling van de desbetreffende maatregel sprake is geweest van een omissie, zoals een rekenfout dan wel een met de bewuste maatregel samenhangend, onvoorzien en ongewenst gevolg. Zo zijn met terugwerkende kracht tot 1 januari 2004 coöperaties onder de interest-royalty-richtlijn gebracht nadat zij in eerste instantie over het hoofd waren gezien door de wetgever. Een ander voorbeeld: eind 2002 werd met terugwerkende kracht tot 1 januari van dat jaar een verhoging van de aanvullende kinderkorting ingevoerd ter herstel van een omissie die was ontstaan bij de verwerking van de verhoging van die korting, zoals geregeld in een aangenomen amendement. Ook kan terugwerkende kracht geboden zijn indien naderhand een maatregel wordt ingevoerd die onlosmakelijk met een eerder ingevoerde

regeling samenhangt. Een voorbeeld is de invoering in 2002 van een uitstelregeling bij staking van een onderneming door overlijden in de Invorderingswet ter compensatie van de in 2001 afgeschafte regeling van het overlijdenstarief in de inkomstenbelasting.
Naar onze mening doen zich geen van de hier bedoelde redenen die terugwerkende kracht zouden vereisen, voor. Tijdens de parlementaire behandeling van het door toenmalig staatssecretaris van Financiën, Bos, gedane voorstel om art. 12 in te voeren, waren alle bezwaren die aan dit artikel zijn verbonden, bekend. Ze zijn uitgebreid in de toenmalige literatuur gesignaleerd en ook tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel besproken. Ik doel in het bijzonder op de aan art. 12 gekoppelde overkill vanwege de benadering vanuit de debiteur in plaats van de crediteur en de niet consequent doorgevoerde gelijkstelling van omzetting aan kwijtschelding omdat de regeling van de kwijtscheldingswinstvrijstelling niet onverkort van toepassing werd verklaard. Ondanks deze destijds uitgebreid aan de orde gekomen bezwaren heeft een meerderheid in de Tweede en Eerste Kamer zich uitgesproken voor de invoering van art. 12. Dat deze bezwaren ook daadwerkelijk door een aantal bedrijven als zodanig zijn ervaren, mede als gevolg van het feit dat na 2000 de internetbubbel uit elkaar spatte en de beurzen ineenstortten, valt te betreuren, maar vormt naar onze mening geen reden om art. 12 met terugwerkende kracht af te schaffen. Wel is er alle reden om art. 12 zo spoedig mogelijk voor de toekomst af te schaffen.
Terugwerkende kracht is naar onze mening ook geboden indien belastingplichtigen op het verlenen van terugwerkende kracht hadden kunnen vertrouwen. Van een dergelijk opgewekt vertrouwen is naar de mening van mijn fractie geen sprake geweest. De betrokken bedrijven waren volledig op de hoogte van de fiscale gevolgen van de omzetting van de afgewaardeerde vorderingen in aandelenkapitaal. Naar verluidt, is er in ten minste één geval ook sprake geweest van een vaststellingsovereenkomst waarin de fiscale gevolgen werden aangegeven. Ook de rechter zou geen andere keuze hebben gehad dan toepassing van art. 12. Ook de in een persbericht gedane uitlatingen van voormalig staatssecretaris van Financiën, Van Eijck, hebben geen gerechtvaardigd vertrouwen kunnen wekken dat art. 12 met terugwerkende kracht zou worden afgeschaft. In dit persbericht staat letterlijk dat de regeling van art. 12 zodanig zal worden aangepast "dat ook voor conversiewinst een vrijstelling zal gelden voorzover deze het bedrag van de compensabele verliezen overtreft". De regering komt nu net aan deze uitlating tegemoet door in de nota van wijziging met terugwerkende kracht tot 1 januari 2001 de parallel met de regeling van de kwijtscheldingswinstvrijstelling in te voeren. De beginselen van behoorlijke wetgeving vergen naar onze mening niet, een verdergaande regeling met terugwerkende kracht in te voeren. Daarvoor zou eventueel wel aanleiding kunnen bestaan uit hoofde van het motief van versterking van de Nederlandse fiscale concurrentiepositie. De CDA-fractie in de Tweede Kamer heeft met dat doel voor ogen serieuze pogingen ondernomen om de gedupeerde bedrijven verdergaand tegemoet te komen. Uiteindelijk is daarvoor niet gekozen, mede vanwege de daaraan verbonden ernstige budgettaire gevolgen. Mede gelet op de bij nota van wijziging door de staatssecretaris reeds aangebrachte verzachtingen met terugwerkende kracht, evenals de reeds tot stand gebrachte en in de nota Werken aan winst aangekondigde maatregelen ter verbetering van de fiscale concurrentiepositie van Nederland, heeft mijn fractie begrip voor deze afweging. Let wel: wij plaatsen de budgettaire motieven niet in het kader van het beginsel van behoorlijke wetgeving, maar uitsluitend in het kader van de afweging of sprake is van gewenste terugwerkende kracht ter versterking van de concurrentiepositie.

Tot slot wil ik de staatssecretaris uitnodigen om een in de praktijk bestaande vrees weg te nemen. In de nadere memorie van antwoord zegt hij dat in het geval de Europese rechter oordeelt dat art. 12 in strijd is met EG recht, deze uitspraak alleen gevolgen kan hebben voor aanslagen over jaren waartegen nog bezwaar mogelijk is. De staatssecretaris ziet derhalve geen reden voor een ambtshalve herziening. In de praktijk bestaat nu de vrees dat een afspraak met de inspecteur over de hoogte van de kwijtscheldingswinst afhankelijk wordt gemaakt van de toezegging van de desbetreffende belastingplichtige dat hij afziet van een gang naar de Europese rechter. Dat lijkt ons niet de bedoeling. Graag verneem ik dan ook van de staatssecretaris of hij wil bevestigen dat in het geval belastingplichtigen een verzoek indienen ter bepaling van de hoogte van de kwijtschelding, de behandeling van dat verzoek niet zal worden opgehouden of beïnvloed door het gegeven dat tegen de aanslag bezwaar is of zal worden aangetekend uit hoofde van de mogelijke strijdigheid met Europees recht. Met vertrouwen zien wij het antwoord van de staatssecretaris tegemoet.

*N

De heer **Biermans** (VVD): Voorzitter. Vandaag praten wij over een wetsartikel dat vriend en vijand al jarenlang willen afschaffen. Wij kunnen dus -- ondanks alle kritiek -- niet tegen zijn. Voorwaar een comfortabel uitgangspunt voor de staatssecretaris. In dit kader vraag ik mij overigens tot welke categorie ik de PvdA moet rekenen: vriend of vijand? Kennelijk tot geen van beide, want de fractie is tegen.
Artikel 12 van de Wet op de vennootschapsbelasting is op 1 januari 2001 ingevoerd. In december 2002 kondigde de toenmalige staatssecretaris van Financiën aan dat hij artikel 12 zou afschaffen. Reden was dat artikel 12 een bezwarende factor was bij financiële herstructureringen van ondernemingen. Een tot financiële reorganisatie verplichte onderneming moest immers in bepaalde situaties ten gevolge van de omzetting van een schuld in eigen vermogen of ten gevolge van hybridisering van die schuld vennootschapsbelasting betalen.

Dit punt was bij de parlementaire behandeling onderschat. Eerst een jaar later -- kerstavond 2003 -- werd het onderhavige wetsvoorstel ingediend. Bijna twee jaar later praten wij er in deze Kamer over.

Mevrouw de voorzitter. Ik heb mij een aantal zaken voorgenomen voor deze plenaire inbreng. Mijn eerste voornemen is dat ik na de VVD-bijdragen voor het verslag en het nadere verslag geen wetstechnische vragen meer zal stellen. Dit wetsvoorstel is door zijn gecompliceerdheid al voor menig fiscalist niet meer te bevatten. Het zou derhalve van weinig respect getuigen als ik u met technische vragen zou lastigvallen.

Daarom vraag ik de staatssecretaris, die ongetwijfeld alle finesses van dit wetsvoorstel begrijpt -- mijn fractie wenst hem van harte proficiat met zijn toetreding tot de top 50 van 's werelds machtigste fiscalisten -- om binnen twee maanden per brief te reageren op de vragen en de veronderstellingen die de redactie van Vakstudie Nieuws naar aanleiding van de memorie van antwoord nog heeft. Ik verwijs hem daarvoor naar Vakstudie Nieuws van 20 oktober jongstleden.

De leden van de VVD-fractie danken overigens niet alleen de staatssecretaris voor zijn antwoorden op de gestelde vragen, maar ook de heer J. van Eijsden voor zijn kritische beschouwingen met betrekking tot dit wetsvoorstel. De staatssecretaris geeft hem op bijna alle punten royaal gelijk en kondigt ten aanzien van die punten reeds nu een technische herstelwet aan. Werk hebben is niets. Het is geweldig dat Nederland zulke betrokken deskundige criticasters heeft.

Als de staatssecretaris toch een brief schrijft kan hij wellicht ook ingaan op het volgende. In de nadere memorie van antwoord geeft de staatssecretaris aan dat hij in de voorgestelde regeling niet een dubbel wegstrepen van verliezen herkent. In de overgangsregeling is nu een regeling opgenomen die vergelijkbaar is met een kwijtscheldingswinstregeling. Ik constateer echter een verschil, namelijk dat de conversiewinstvrijstelling wordt gekort voorzover de crediteur de vordering ten laste van de Nederlandse winst heeft afgewaardeerd en een deelneming heeft gekregen. Dit is bij de kwijtscheldingswinstregeling niet het geval; daar kijk je alleen naar de debiteur.

De achtergrond van deze korting is volgens de staatssecretaris dat dubbele verliesneming voorkomen moet worden. Dit begrijpen wij niet. Zodra de debiteur winst realiseert als gevolg van de omzetting en zijn verliezen daardoor verdwijnen, kan er geen sprake meer zijn van dubbele verliesneming. Dat een deel van die conversiewinst niet wegvalt tegen compensabele verliezen doet daaraan niet af.

Een ander voornemen is dat ik niet meer zal betogen dat de introductie van artikel 12 fout was. Dit is natuurlijk wèl zo, maar ik ga daar nu niet meer op in.

Ik zal ook niet ingaan op het jojo-effect van de wetgeving voor de omzetting van de afgewaardeerde vorderingen. Van 1990 tot 2001 een correctie bij de crediteur, van 2001 tot het moment dat dit wetsvoorstel door deze Kamer is aangenomen, een correctie bij de debiteur en na aanneming van dit wetsvoorstel weer bij de crediteur. Het is goed dat wij ons realiseren dat discontinuïteit in wetgeving slecht is voor het vertrouwen van in casu de ondernemers van dit land. Ik heb het dan over het vestigingsklimaat waarvan deze staatssecretaris een gedreven voorvechter is.

Daarom begrijpen de leden van de VVD-fractie de staatssecretaris niet als hij zegt dat alle herstructurerende bedrijven hetzelfde zijn behandeld. Hij heeft natuurlijk gelijk als hij stelt dat artikel 12 gelijktijdig voor alle belastingplichtigen gold. De vraag van de VVD-fractie in het nadere verslag was natuurlijk volgtijdelijk bedoeld. De ondernemers van vóór 2001 en na aanvaarding van dit wetsvoorstel door deze Kamer, die hun vorderingen hebben omgezet c.q. gaan omzetten worden beter behandeld dan de ondernemers die hun schulden noodgedwongen omgezet hebben tussen 2001 en 2006. Terugwerkende kracht van dit wetsvoorstel tot 1 januari 2001 is vanuit die visie zeer wel te verdedigen. Secundair zou aangesloten kunnen worden bij de datum van het persbericht in 2002 en tertiair bij de datum van indiening van dit wetsvoorstel in 2003. Budgettaire belangen verzetten zich daartegen, zo betoogt de staatssecretaris consequent. Hier kom ik later op terug. Wellicht wil de staatssecretaris op het voorgaande reageren?

Waar ik het ook niet meer over zal hebben, is de mogelijke strijdigheid van artikel 12 met de Europese regelgeving. De staatssecretaris is immers strak in de leer: latere jurisprudentie heeft geen invloed meer op definitief vaststaande aanslagen.

De leden van de VVD-fractie kunnen zich goed voorstellen dat belastingplichtigen een procedure starten over de EU-rechtmatigheid van artikel 12. Zij verwoorden daarom graag dezelfde wensen als de leden van de CDA-fractie, namelijk dat de inspecteurs verzoeken om vaststelling van de conversiewinst niet ophouden in afwachting van een uitspraak van het Europese Hof of een bezwaarschrift terzake ongewenst achten en daardoor mee laten wegen bij hun reactie op een verzoek tot vaststelling van de conversiewinst. Een stap verder zou zijn, dat de staatssecretaris zou bevestigen dat een positieve uitspraak van het Europese Hof een bijzondere omstandigheid is die een ambtshalve vermindering van de reeds definitieve aanslagen rechtvaardigt. Dit zou een mooi voorbeeld zijn van fair play van de overheid. Een reactie van de staatssecretaris zouden wij zeer op prijs stellen. Als dit een bevestigende reactie zou zijn, is zijn imago als voorvechter van de verbetering van het Nederlandse vestigingsklimaat -- in elk geval in onze ogen -- tot ongekende hoogte gestegen.

Waar ik het namens de leden van de fractie van de VVD wèl over wil hebben, is dat het goed is dat wij terugkeren naar het belastingregime dat tot 2001 gold. Het onderhavige wetsvoorstel neemt de fiscale belemmering weg voor bedrijven die in slecht weer zijn geraakt en die genoodzaakt zijn hun schulden te herstructureren. Voortschrijdend inzicht heet dat.

Ik kom tot het belangrijkste onderdeel van mijn betoog. Zoals zo vaak gaan belangrijke zaken over geld. De staatssecretaris erkent dat het verlenen van volledige terugwerkende kracht geen gevolgen heeft voor de meerjarenramingen. Er wordt wellicht een potentiële meeropbrengst door artikel 12 gerealiseerd. Immers bij de inwerkingtreding van artikel 12 werd verwacht dat de invoering budgettair neutraal zou zijn. Ook bij dit wetsvoorstel wordt ervan uitgegaan dat er geen budgettaire gevolgen zijn. Gevolg van artikel 12 kan echter zijn dat van een aantal ondernemingen een niet beoogde belastingopbrengst van 1,5 tot 2 miljard euro wordt geëist.

De heer Van Driel heeft hier in zijn bijdrage al naar gevraagd en ik zou ook graag willen weten hoe dit bedrag is bepaald. Deze potentiële meeropbrengst zal volgens mededeling van de staatssecretaris beschikbaar zijn in het proces van politieke afwegingen. In dit proces zou naar het oordeel van de VVD-fractie ruimte aanwezig kunnen zijn om de achteraf geconstateerde niet beoogde negatieve uitkomsten van artikel 12 weg te nemen. Wij vernemen graag of de staatssecretaris zijn opmerking in deze zin heeft bedoeld.

Mevrouw de voorzitter. Ik dank u voor uw welwillende aandacht en wij zien uit naar de reactie van de staatssecretaris.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.
*N

Staatssecretaris **Wijn**: Voorzitter. Laat ik maar onmiddellijk toegeven dat de totstandkoming van dit wetsvoorstel geen schoonheidsprijs verdient. Dat is gewoon waar. In december 2002 is dit wetsvoorstel aangekondigd door mijn voorganger. Wij zijn inmiddels een paar jaar verder. Het wetsvoorstel was oorspronkelijk samengevoegd met een ander wetsvoorstel, de reparatie van de aankoopkosten van een deelneming. Dat is de belangrijkste oorzaak van de lange duur van de totstandkoming. De Tweede Kamer heeft indertijd uitgesproken dat het oorspronkelijke wetsvoorstel moest worden gesplitst, omdat men geen combinatie wilde van zuur en zoet.

Ik ben blij dat de hele Eerste Kamer het wetsvoorstel kenmerkt als het zoet en niet als het zuur. Dat is al heel wat. Overigens weefde een van de sprekers af en toe wel degelijk wat zurige tussenzinnen in zijn betoog. Het is dus evident dat dit het zoete wetsvoorstel is. In de memorie van toelichting heb ik verder geschreven dat wij uit deze gang van zaken de les moeten trekken dat het beter is om complexe, technische onderwerpen niet in één wetsvoorstel samen te voegen. Dat was namelijk de bedoeling achter het oorspronkelijke samengevoegde wetsvoorstel. Dat het een technisch wetsvoorstel is, is een andere belangrijkste reden voor de lange duur van de voorbereiding.

Ik bedank de heer Biermans voor zijn felicitatie. Ik was zelf ook aangenaam verrast toen ik las dat ik tot de vijftig meest invloedrijke fiscalisten behoor. Het is een technisch wetsvoorstel en telkens als het wordt besproken, moet ik weer in de stukken duiken om scherp op het netvlies te krijgen waar de belangrijke finesses zitten. De Raad van State heeft geadviseerd om het wetsvoorstel op een aantal punten aan te passen. Dat hebben wij gedaan en ook dat heeft tot uitstel geleid. De heer Van Driel leest waarschijnlijk andere vakbladen dan ik, maar ik heb zelf ook positieve commentaren gelezen op een aantal wijzigingen. Als wij niet al te selectief citeren, levert de vakpers een heel evenwichtig beeld op. Ik vind al met al dat er geen reden is voor een mineurstemming. Het wetsvoorstel bevat namelijk wel degelijk het zoet.

De heer Van Driel zei dat wij van een zwaar naar een licht regime overgaan. Dat is een misverstand, sterker nog: ik kan deze opmerking in het geheel niet plaatsen. Er is namelijk sprake van een zwaar regime als je zaken binnen een bepaald regime aandraait. Wij spreken nu echter over een volstrekt ander regime. Het huidige regime, artikel 12, grijpt aan bij de dochter, terwijl het voorliggende wetsvoorstel aangrijpt bij de moeder. Dat heeft niets met zwaar of licht te maken, maar dan ook werkelijk helemaal niets. Het is gewoon een heel andere invalshoek. Ik zal het wetsvoorstel toelichten in de hoop dat de heer Van Driel daarna zal zeggen dat ik gelijk heb.

Als binnen een concern een moedermaatschappij haar dochtermaatschappij wil financieren, staan het concern meerdere mogelijkheden open. De fiscale behandeling van de financiering van een dochter door een moeder is afhankelijk van de gekozen vorm. Als een lening wordt verstrekt, speelt de verdere ontwikkeling rondom die lening zich af in de belaste sfeer. Dat geldt niet alleen zowel voor de ontvangen als de betaalde rente als ook voor de waardeveranderingen van de lening zelf. Als daarentegen kapitaal wordt verstrekt, zitten wij in de onbelaste sfeer. Dat geldt voor de dividenden, die niet aftrekbaar zijn voor de winst bij de uitkeerder, en voor de ontvanger die doorgaans zijn vrijgesteld door de deelnemersvrijstelling.
Dit verschil in fiscale behandeling heeft een aantal gevolgen. Als een aandeelhouder zijn deelneming financiert met een lening en het gaat slecht met die deelneming, kan hij de lening ten laste van zijn winst afwaarderen. Er treedt dan een ondernemingsverlies op bij de deelneming en een vermogensverlies bij de aandeelhouder. Daar staat tegenover dat de lening ten gunste van de winst moet worden opgewaardeerd zodra het beter gaat met de deelneming. Er treedt dan ondernemingswinst op bij de deelneming en een vermogenswinst bij de aandeelhouder. Tweemaal verlies staat dus tegenover tweemaal winst, de perfecte symmetrie waarnaar wij altijd streven.
In de praktijk bleek echter dat de lening op het dieptepunt werd omgezet in aandelenkapitaal. Daardoor werd een latere waardestijging beheerst door het regime van de deelnemingsvrijstelling en werd een belaste opwaardering voorkomen. Zo ontstond een sfeerovergang die het mogelijk maakt dat de verliezen werden afgetrokken en de latere winsten niet werden belast.
In de jaren zestig en zeventig heeft de Belastingdienst geprobeerd om deze gevolgen via twee benaderingen voor de rechter te bestrijden. In eerste instantie door te stellen dat het aflossen van een schuld met aandelen die minder waard zijn dan de nominale waarde van de schuld, leidt tot winst bij de schuldenaar/debiteur/dochter. In tweede instantie door te stellen dat het verrekenen van de stortingsplicht met de onvolwaardige vordering leidt tot het verplichte terugnemen van het eerdere afwaarderingsverlies bij de schuldeiser, de crediteur. De Hoge Raad heeft hierover uitspraak gedaan en wel zo dat de eerste benadering, winst bij de schuldenaar, is verworpen.
Sinds de herziening in 1990 van de deelnemingsvrijstelling tot 2001 gold een wettelijke regeling die was gebaseerd op de aanpak bij de schuldeiser/crediteur. Dat is de tweede benadering. In het kader van de Wet ondernemingspakket 2001, hier verdedigd door mijn voorganger, de PvdA-staatssecretaris Bos, is een nieuwe regeling voorgesteld van artikel 12. Daarvan nemen wij vandaag afscheid, want

ik heb van de woordvoerder van de PvdA-fractie gehoord dat er een fout is gemaakt, aangezien is gebleken dat het een slechte wet is. Hij zegt het niet hardop, maar volgens mij bedoelde hij gewoon te zeggen dat de ex-PvdA-staatssecretaris het slecht heeft gedaan. Overigens ben ik dat niet met hem eens. Verder is het op z'n minst opzienbarend dat uit de Handelingen van de Eerste Kamer blijkt dat de PvdA-fractie indertijd heel enthousiast was over het voorstel van staatssecretaris Bos.
Ik zeg dit, omdat de geachte afgevaardigde van de PvdA-fractie mij het verwijt heeft gemaakt weinig overtuigend te zijn. In deze Kamer wegen kwalificaties zwaarder dan aan de overzijde en daarom dacht ik dat ik maar eens stevig op zijn kritiek moest ingaan.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik zie het een slag anders dan de staatssecretaris. Ik ben inderdaad van mening dat er een fout is gemaakt en ik zie niet in waarom het verkeerd zou zijn om dat ruiterlijk toe te geven. De staatssecretaris moet dan ook geen nummer maken van mijn opmerking dat wij dat zo niet hadden moeten regelen. Het zou ons politici sieren als wij wat vaker het boetekleed aantrokken. De badinerende toon van de staatssecretaris is in dit geval misplaatst. Het komt wel vaker voor dat wij vol overtuiging de knoop hebben doorgehakt maar enkele jaren later moeten constateren dat wij het misschien niet goed hebben gedaan. Het is een beetje flauw en getuigend van oude politiek als de staatssecretaris nu zo sterk benadrukt dat ik eigenlijk niet mag zeggen dat staatssecretaris Bos indertijd een fout heeft gemaakt.

Staatssecretaris **Wijn**: Ik ben het hier echt niet mee eens. Het siert de heer Van Driel inderdaad dat hij toegeeft dat staatssecretaris Bos zijns inziens een fout heeft gemaakt. Ik ben het daar echter geheel niet mee eens. En het is juist een goed voorbeeld van nieuwe politiek dat ik hier durf te verdedigen dat deze staatssecretaris, ook al was hij van een andere partij, helemaal geen fout heeft gemaakt. Ik zeg het nog maar eens luid en duidelijk: mijn paarse voorganger heeft het goed gedaan.

Voorzitter. Ik wil de heer Van Driel een tegenvraag stellen. Wat zijn zijn inhoudelijke redenen om te stellen dat artikel 12 een verkeerde regeling is?

De heer **Van Driel** (PvdA): Destijds zei de CDA-fractie iets anders over het wetsvoorstel dan de staatssecretaris ons nu voorhoudt. Nu is hij het ermee eens, maar toen heeft de CDA-fractie nogal wat misbaar gemaakt en bezwaren geuit. In dat licht is de staatssecretaris van mening veranderd. Dat mag, mijn fractie is ook van mening veranderd. De bordjes zijn verhangen, bij ons maar ook bij de fractie van de staatssecretaris.

De staatssecretaris houdt een uitgebreid technisch betoog; daar voelt hij zich blijkbaar veilig bij. Het zou fair play zijn om dit met terugwerkende kracht door te voeren. Dat kost inderdaad geld -- overigens veel minder dan de staatssecretaris zegt -- maar toch is het beter om terugwerkende kracht toe te passen. Bovendien bestaat de kans dat de Europese rechter de staatssecretaris hiertoe uiteindelijk dwingt. De staatssecretaris houdt een ingewikkeld betoog, maar het komt er toch op neer dat dit feitelijk geen fair play is.

Staatssecretaris **Wijn**: Ik zal nog uitgebreid ingaan op die terugwerkende kracht, maar helaas moet ik constateren dat senator Van Driel geen antwoord geeft op mijn vraag. Mijn materieel-inhoudelijke vraag was: wat vindt hij onrechtvaardig, fout of niet deugen aan het huidige artikel? In zijn betoog mis ik een inhoudelijke kwalificatie van de huidige wet. Ik hoor alleen maar dat het met terugwerkende kracht moet plaatsvinden en dat ik een fout moet toegeven. Volgens mij is er echter geen fout gemaakt. Als de heer Van Driel vindt dat er wel een fout is gemaakt, moet hij vertellen om welke inhoudelijke redenen hij nu vindt dat hij toen tegen staatssecretaris Bos' wetsvoorstel had moeten stemmen. Het spijt mij, maar dat hoor ik hem niet doen.

Artikel 12 was geen fout maar gewoon een andere benadering. Met dit artikel werd aangesloten bij de dochter, met het nieuwe voorstel bij de moeder. Hoe zorg je dat die symmetrie, twee keer winst en twee keer verlies, gehandhaafd blijft? De gedachte was destijds dat de omzetting van een onvolwaardige lening voor de schuldenaar, de debiteur, bedrijfseconomisch niet wezenlijk verschilt van een kwijtschelding. Ook door een omzetting verbetert immers de vermogenspositie van de schuldenaar. Daarom zouden ook de fiscale gevolgen van een omzetting niet moeten verschillen van die van een kwijtschelding. Daar kwam bij dat de schuldenaar doorgaans over te verrekenen verliezen zou beschikken en een heffing bij hem, anders dan bij de schuldeiser, niet tot onmiddellijke heffing zou leiden. Omdat deze regeling in de praktijk niet aan de verwachtingen voldoet -- het gaat dus alleen om de opgedane praktische ervaring -- wordt nu voorgesteld om op hoofdlijnen terug te keren naar de oorspronkelijke benadering: een aanpak bij de schuldeiser. De sanctie is daarbij wel meer proportioneel geworden, nu pas winst hoeft te worden genomen bij het daadwerkelijke herstel van de debiteur.

Wij hebben toch een tegemoetkoming gedaan voor het korte tussenregime van artikel 12. Er was terecht kritiek op het feit dat bij de keuze voor een aanpak bij de schuldenaar wordt gewezen op de gewenste analogie met behandeling van kwijtscheldingwinst, maar dat deze analogie niet is doorgetrokken naar een vrijstelling voor conversiewinsten voorzover deze de compensabele verliezen overtreffen. Een dergelijke vrijstelling bestaat wel voor kwijtscheldingswinst. Het is verdedigbaar om te stellen dat de gedachte achter de vrijstelling voor kwijtscheldingswinst eveneens opgaat voor conversiewinst. Als een onderneming haar schulden niet meer kan aflossen en deze schulden in het kader van een herstructurering worden omgezet in aandelen, zou deze reorganisatie niet tot belastingbetaling mogen leiden. Anderzijds zouden de verliezen die tot de onverhaalbaarheid van de schulden hebben geleid, na die omzetting ook niet langer beschikbaar moeten zijn voor verliescompensatiedoeleinden. Dat effect wordt bereikt met de tegemoetkomende regeling die bij de derde nota van wijziging is ingevoerd. Als de conversiewinst minder bedraagt dan de compensabele verliezen, worden die verliezen in zoverre benut. Is de vrijvalwinst groter dan de

compensabele verliezen, dan wordt het meerdere vrijgesteld, zodat het geen casheffecten heeft. Ten aanzien van de in 2000 gemaakte inschatting dat voor een vrijstelling door conversiewinst geen noodzaak bestond, kan --met de kennis die wij nu achteraf door de praktijk hebben -- worden gesteld dat wij ons onvoldoende rekenschap hebben gegeven van de werking van de bepaling gedurende een sterk neergaande economische ontwikkeling. Het punt is weliswaar toen gesignaleerd -- het is hier ook besproken -- maar het belang ervan is onderschat. Daarom heeft mijn ambtsvoorganger in december 2002 de wetswijziging aangekondigd. Die aanpassing wordt straks met materiële terugwerkende kracht ten gunste van belastingplichtigen ingevoerd.

De heer Biermans heeft gevraagd: hoe zit het met dat dubbel wegstrepen van verliezen? Indien een schuldenaar door de toepassing van artikel 12 winst realiseert waardoor zijn verliezen verdwijnen, is er inderdaad geen sprake meer van dubbel verlies. Als deze winst echter zou worden vrijgesteld terwijl de corresponderende vordering is afgewaardeerd van de Nederlandse winst, ontstaat effectief wel dubbel verlies. Daarom wordt als voorwaarde voor de tegemoetkoming gesteld dat de vrijstelling alleen geldt voorzover er niet is afgewaardeerd van de Nederlandse winst. Anders zou er inderdaad sprake zijn van dubbel wegstrepen.

De heer **Biermans** (VVD): Ik begrijp de staatssecretaris helemaal; zijn redenering sluit. Mijn vergelijking had betrekking op de kwijtscheldingswinstvrijstelling en de conversiewinstvrijstelling. Ik hoop dat de staatssecretaris toegeeft dat de kwijtscheldingswinstvrijstelling meer ruimte biedt -- dus minder ruimte voor belastingheffing -- in vergelijking met de conversiewinstvrijstelling.

Staatssecretaris **Wijn**: Daarom heb ik bewust het woord "analogie" gebruikt.

De heer **Biermans** (VVD): Daarmee is helder dat de staatssecretaris dit punt heel bewust accepteert, eigenlijk inbrengt in de conversiewinstvrijstelling, terwijl hij aan de andere kant zegt dat hij iets soortgelijks wil als de kwijtscheldingswinstvrijstelling.

Staatssecretaris **Wijn**: Dat is correct.

Ik kom bij de terugwerkende kracht. Eerst greep het systeem aan bij de moeder, nu bij de dochter en straks weer bij de moeder. Indien terugwerkende kracht wordt toegepast, krijgen ondernemingen de keuze uit twee opties. Dat is de reden waarom terugwerkende kracht geld kost. Ik ben zeer content met het betoog van senator Essers over de vraag of er verdergaande tegemoetkoming zou moeten worden geboden aan ondernemingen die in de afgelopen jaren met artikel 12 in aanraking zijn gekomen. Tot op heden hebben wij vaak gesproken, ook in deze "reflectiekamer", over de vraag wanneer wetgeving met terugwerkende kracht voor belastingplichtigen in verzwarende zin toelaatbaar is. In dat kader zijn enkele goed hanteerbare criteria ontwikkeld. Die passen wij "for better and for worse" toe, in plussituaties en in minsituaties. Soms zit het mee, soms zit het tegen. Tot op heden bestond er echter weinig inzicht in de vraag wanneer wetgeving met terugwerkende kracht in voor belastingplichtigen begunstigende zin wenselijk is. Het betoog van de heer Essers biedt in dat opzicht een aantal interessante aanknopingpunten om dat "for better and for worse" goed in te vullen. Ze ondersteunen de lijn van het onderhavige wetsvoorstel. Ook in de toekomst zullen wij het afwegingskader van de heer Essers nog wel eens kunnen gebruiken. Misschien gebruikt hij het ook op de universiteit.

Bij de vraag waarom er terugwerkende kracht zou worden verleend, ging het ook om inhoudelijke afwegingen. Dat terugwerkende kracht te duur zou zijn, was weliswaar een heel belangrijk element, maar er was niet louter sprake van een budgettair argument. In de Tweede Kamer heb ik dat ook nooit gezegd. De heer Essers heeft materieel-inhoudelijk aangegeven waarom er geen terugwerkende kracht zou moeten worden verleend. De budgettaire argumentatie is een steunargumentatie. Het hemd is nu eenmaal nader dan de rok, dus budgettaire elementen spelen natuurlijk wel een rol. Het afwegingenkader geeft een goede richting aan, en het budgettaire element komt daar nog bij. Ik zal niet zo heilig zijn dat ik niet een voorbehoud maak voor budgettaire argumenten in de toekomst. Er zijn echter inhoudelijke redenen om een en ander niet te doen. De hoofdregel is dat versoepelingen niet terugwerken. Dit kan anders liggen bij evidente omissies of bij opgewekt vertrouwen. Men zou nu kunnen zeggen: wijk in dit geval af van de inhoudelijke argumenten, maar dan komt het budgettaire argument in beeld, Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik 1,5 mld. voor het vestigingsklimaat dan geen evenredige prijs vind. Ik wil alles doen voor het vestigingsklimaat, en als wij 1,5 mld hebben, scheelt dat volgens mij ongeveer 4% tarief. Als wij zoveel geld hebben, steek ik het liever daarin, dan dat wij bedrijven sauveren die gereorganiseerd hebben op basis van een volstrekt heldere wet, die hier bij willens en wetens is aangenomen. Er zijn bedrijven die in de periode die wij de tussenperiode zullen gaan noemen als het wetsvoorstel wordt aangenomen, op basis hiervan hebben gereorganiseerd. Wij moeten niet net doen alsof het zo'n slechte wet was, dat er geen enkele financiële reorganisatie meer mogelijk was. Ik vind dat dan het budgettaire argument wel meeweegt. Daarom heb ik in de Tweede Kamer, gedeeltelijk achter gesloten deuren, enkele casusposities geschetst om aan te geven waarom wij additioneel op de materiële inhoud tot de desbetreffende afweging zijn gekomen.

De heer **Biermans** (VVD): Om te voorkomen dat de staatssecretaris echt tot ongekende hoogte wil stijgen op de ladder van de voorvechters van het vestigingsklimaat wijs ik hem erop dat, als hij een en ander zou omzetten in verlaging van de vpb met procentpunten, hij in elk geval in het tweede jaar een probleem heeft, want is maar een eenmalige bate.

Staatssecretaris **Wijn**: Ja, dat is waar. Het is natuurlijk zo dat een rechtshandeling na de versoepeling gunstiger wordt behandeld dan een rechtshandeling vóór de versoepeling. Ik zou dat echter geen ongelijke behandeling willen noemen in de betekenis die dat begrip doorgaans heeft. Er is vóór en na de wetswijziging natuurlijk sprake

van een andere behandeling. U gebruikte het woord ongelijke behandeling, maar ik denk niet dat u de juridische kwalificatie bedoelde die ik er per ongeluk in hoorde. Ik denk dat de bedrijven waarvan ik weet dat zij meer terugwerkende kracht hadden willen hebben, nog steeds in Nederland een heel aantrekkelijke propositie tot investeren hebben. Zeker met de tegemoetkoming die is gedaan en na overleg met de inspecteur over de precieze feiten rond het al dan niet afwaarderen van de Nederlandse winst, denk ik dat men in de praktijk zal ervaren dat de soep niet zo heet wordt gegeten als deze wordt opgediend.

Dan kom ik nu op de uitvoeringspraktijk en het EG-recht. In beginsel sluiten inspecteurs geen vaststellingsovereenkomsten over de uitleg van het recht. Een inspecteur kan dus ook geen afspraak maken over de uitleg van EG-recht, en evenmin over de mogelijke strijdigheid van de Nederlandse wet met het EG-recht. Een vaststellingsovereenkomst ziet altijd op de interpretatie van feiten, en heeft ook tot doel een einde te maken aan de onzekerheid, en een gerechtelijke procedure te voorkomen. Daarom wordt in een vaststellingsovereenkomst meestal opgenomen dat de belastingplichtige verder afziet van beroep. Overigens is ook de Belastingdienst gebonden aan die afspraak. Ook voor de Belastingdienst geldt dus: vaststellingsovereenkomst is vaststellingsovereenkomst. Zonder nadere afspraken hieromtrent houdt dit in dat de belastingplichtige kan zeggen dat hij afziet van zijn beroep op EG-recht. De vaststellingsovereenkomst heeft dan mede tot doel om een einde te maken aan de onzekerheid en aan proceduregedoe. Er is geen sprake van dat inspecteurs wordt opgedragen om in elke vaststellingsovereenkomst op te nemen dat de belastingplichtige afziet van beroep, en dus ook van beroep op EG-recht. Daar is geen sprake van. Partijen kunnen er wel voor kiezen om de onenigheid over de interpretatie van de feiten te beëindigen en ruimte te laten voor een discussie over de toepasbaarheid van een wettelijke regel. In dat geval kan de belastingplichtige na het vaststellen van de feiten nog steeds een beroep doen op EG-recht. Ik vind echter dat er geen principieel bezwaar tegen bestaat om in een vaststellingsovereenkomst expliciet op te nemen dat een belastingplichtige zijn recht op beroep opgeeft. Ik heb het door niemand horen bestrijden, maar ik denk dat dit niet iets is waarvan je principieel moet zeggen dat het niet zou mogen.

Zowel de heer Biermans als de heer Van Driel hebben gevraagd of een uitspraak van het EG-hof eventueel tot een ambtshalve vermindering leidt. Welnu, rechterlijke uitspraken zijn geen reden voor een ambtshalve herziening. Dit vloeit voort uit de langer bestaande leer van formele rechtskracht. Daarbij gaat het niet alleen om budgettaire belangen; het is ook een principiële zaak. De gang naar de rechter staat voor iedereen open, maar zodra men zijn rechten verspeelt, is het over. Deze lijn wordt door de Hoge Raad bevestigd.

De heer **Essers** (CDA): U zegt dat er geen principiële reden is om in een vaststellingsovereenkomst niet op te nemen dat men niet naar de Europese rechter gaat. Als een belastingplichtige bij de Belastingdienst komt en de conversiewinstvrijstelling vastgesteld wil krijgen, is dan het beleid dat men alleen aan een dergelijk verzoek meewerkt als het bedrijf zegt dat het niet naar de Europese rechter gaat?

Staatssecretaris **Wijn**: Dat is geen opdracht aan de inspecteurs.

De heer Biermans vroeg om een brief met een reactie op commentaar van Vakstudie Nieuws. Welnu, die brief zeg ik hem graag toe. De heer Biermans vroeg ook of de meeropbrengst kan worden ingezet om de negatieve uitkomst weg te nemen.
Mogelijke meeropbrengsten gaan deel uitmaken van de algemene middelen. Dat zegt de heer Biermans terecht. Op het moment dat iets onderdeel wordt van de algemene middelen, staat het ook weer open voor het proces van politieke afwegingen en politieke keuzes. Dergelijke beslissingen worden in eerste instantie genomen door de ministerraad en uw Kamer kan dat controleren, dat is uw parlementaire rol.

Ingewikkeld is dat de exacte oorzaken van de meeropbrengst in de VPB niet of nauwelijks zijn te herleiden, en zeker niet tot het niveau van een enkele wettelijke bepaling. Het probleem bij de realisatie is dat je weet wat er gebeurt als je in een tussenperiode zowel het artikel 12-regime zou hebben als het nieuwe regime, dus de variant van de terugwerkende kracht en twee opties. Dan kun je uitrekenen dat het 1,5 mrd. zou kosten. Echter, dat ligt anders als zich in de praktijk, op basis van bestaande regelgeving, endogene ontwikkelingen voordoen, waardoor er een meeropbrengst is die wij van tevoren niet hadden ingezien, beoogd of bedoeld. Daar zit het dilemma en ik kan mij voorstellen dat de heer Biermans zegt: schrijf dit nog maar eens voor mij uit. Dat zeg ik dan graag toe, want hij noemde dit niet voor niets een van de belangrijkste punten van zijn betoog. Ik wil dat graag opschrijven en het de Kamer in een brief toesturen. De heer Biermans raakt hiermee wel de fundamenten van de begrotingsregels en van het begrotingsbeleid. Aangezien wij de financiële beschouwingen en het belastingplan sowieso gelijk behandelen, wil ik uw Kamer ook toezeggen dat u de brief krijgt voor de algemene financiële beschouwingen hier in uw Kamer.

De heer **Biermans** (VVD): Voor die toezegging dank ik de staatssecretaris. Heeft de staatssecretaris het gevoel dat die extra betalingen door de getroffen ondernemingen meegenomen worden bij de politieke afwegingen, ook van regeringszijde?

Staatssecretaris **Wijn**: Voorzitter. Dit is na een weekeinde waarin de eenheid van kabinetsbeleid nogal ter discussie heeft gestaan een heel slimme gewetensvraag. Heb ik gevoel voor het vestigingsklimaat is de vraag eigenlijk. Ja. Heb ik gevoel voor de noodzaak, het bedrijfsleven tegemoet te komen waar wij dat maar kunnen op VPB-terrein of op het fiscale terrein? Ja, alleen zit ik natuurlijk ook wel in een kabinet waarin alle bewindspersonen op een vraag zoals deze op hun beleidsterrein zouden zeggen: ja. Het antwoord op uw vraag is ja, maar ik zeg er bij dat het natuurlijk een afweging is die in de volle breedte in de ministerraad en daarna bij u moet worden genomen.

De heer **Biermans** (VVD): Dat begrijp ik uiteraard. Ik ben tevreden met dit antwoord. Ik weet zeker dat wij, als deze staatssecretaris alleen over de vennootschapsbelasting ging, die belasting waarschijnlijk niet meer hadden.

Staatssecretaris **Wijn**: Nou, dan was de voet in ieder geval lager. Ik vind het wel terecht dat bedrijven wat VPB betalen, want je krijgt er ook heel mooie collectieve voorzieningen voor terug. Ik zou hier niet voor nul pleiten, maar 25 zou ik wel heel mooi vinden. Dat zijn wij ook met elkaar eens. Ik stuur u hier een brief over, dan kunnen wij dat altijd nog eens bespreken bij de financiële beschouwingen. Dan is minister Zalm er ook bij. Niet dat ik hem nodig heb om hier mijn argumentatie overeind te houden, maar wij kunnen dat nog een keer met elkaar bespreken.

Voorzitter. Dan wil ik afronden. Terecht hebben alle woordvoerders aangemerkt dat je deze wet als zoet kunt ervaren. Ik ben er dan ook van overtuigd dat wij hiermee het vestigingsklimaat weer een stuk verbeteren. Het is een wet die kort bestaan heeft en het is goed dat wij nu naar een nieuwe situatie toe gaan.

*N

De heer **Van Driel** (PvdA): Voorzitter. Ik wil in tweede termijn nog een paar dingen zeggen. Ik aarzel toch altijd een beetje als ik de heer Biermans hoor zeggen dat hij met deze staatssecretaris het liefst helemaal geen vennootschapsbelasting zou hebben, op de dag dat de Volkskrant opent met de kop dat de armoede in Nederland sterk is toegenomen. Ik ben blij dat de staatssecretaris in ieder geval nog toegeeft dat het goed is dat er enige belasting wordt geheven. Wij heffen immers belasting om voorzieningen er op na te kunnen houden en om een aantal andere sociale zaken te kunnen regelen. De heer Biermans schiet hier naar mijn mening wel erg door.

Ik begrijp dat de staatssecretaris geprobeerd heeft om een heel technisch betoog te houden en dat hij er teleurgesteld op reageert als ik daar niet al te zeer in meega. Ik herhaal nog eens wat ik eerder heb gezegd. Het is misschien ook niet onverstandig om nog eens te lezen wat de Raad van State in 2001 ervan vond. Overigens heeft Bos het destijds verdedigd, maar wij weten allemaal dat Vermeend het helemaal heeft voorbereid en dat Bos alleen het laatste stukje heeft gedaan. Zo gaat dat in de politiek. Wat dat betreft, is het meer Vermeend dan Bos, maar ik blijf bij mijn mening dat het een fout is en dat er grote onvolkomenheden in zaten. De Raad van State heeft dat ook gezegd. Ik weiger om hier alleen een technische discussie te voeren, want ik weet dat de staatssecretaris dat graag wil, gesteund door een horde ambtenaren. Als er allemaal technische dingen worden voorgelezen, hoeven wij het niet te hebben over waar het echt over gaat, namelijk dat hier de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van het fiscale klimaat in het geding is. Daar hoor ik hem nauwelijks over. Ik zeg niet dat hij dat niet wil verdedigen of dat hij er niet voor staat, want dat heeft hij in het verleden wel gedaan. Alleen hier gaat hij er niet op in, omdat hem een technisch betoog veel beter uitkomt. Hij voelt immers heel goed aan dat het tamelijk onvoorspelbaar is om eerst bij de moeder aan te grijpen en dan weer bij de dochter, of omgekeerd. Dat draagt allemaal niet bij aan transparantie en aan wat internationale bedrijven verder van ons verwachten. Met het gebrek aan terugwerkende kracht doet de staatssecretaris naar mijn mening afbreuk aan zijn eigen beleid om het vestigingsklimaat te verbeteren. Ik vind het jammer dat hij dat niet gewoon zegt. Ook hem zou enige bescheidenheid op dat punt sieren.

Dan kom ik op het bedrag te spreken. Een ander punt waarop de staatssecretaris niet ingaat, is de 1,5 mrd. Hij zei net tegen de heer Biermans dat het zo moeilijk is om het precies uit te rekenen. Klaarblijkelijk kan dat echter wel, want hij heeft zelf berekend dat het 1,5 mrd. kost. Dat is overigens niet over tien jaar. Toen ik 4% hoorde, dacht ik even: dat gaat wel heel hard. Volgens mij was dat dan echter maar een heel korte vreugde geweest, want het gaat om een bedrag dat, uitgesmeerd over tien jaar, potentieel kan binnenkomen. De staatssecretaris zegt nu dat het allemaal niet zo hard is en niet precies uit te rekenen valt. Overigens begrijp ik dat wel. De heffing van belastingen heeft immers allerlei aspecten en dan zou je dat tot in detail moeten kunnen aanwijzen en zeggen: dat is precies het bedrag dat binnengekomen is, omdat wij de omzetting zo hebben gewaardeerd. Dat is bijna niet mogelijk, maar daarmee komt ook dat bedrag van 1,5 mrd. in de lucht te hangen. Ik kan mij opnieuw niet aan de indruk ontrekken dat het vooral gemajoreerd is om de regeringspartijen over de streep te halen. Dat mag. De staatssecretaris heeft genoeg charme en charisma om dat ook zo te doen. Hij is het er niet mee eens, maar dat is volgens mij toch een beetje zoals het hiermee gegaan is. Overigens is er niets op tegen om charme en charisma te hebben.

Een helder antwoord op de vraag hoe het nu precies zit met die 1,5 mrd. krijg ik niet, evenmin als een helder antwoord op mijn vragen over de fiscale betrouwbaarheid en voorspelbaarheid, nu wij van het ene systeem overgaan op het andere, zonder terugwerkende kracht. Er wordt niet ingegaan op het feit dat de woordvoerder van de CDA-fractie aan de andere kant het eerder een drogredenering heeft genoemd en niet op de vraag wat de kans is dat de Europese rechter dit in strijd zal achten met de Richtlijn kapitaalbelasting. Kortom, mijn meest belangrijke vragen zijn niet beantwoord en dat vind ik jammer. Dat wilde ik in tweede termijn nog eens naar voren brengen. Dat doe ik liever dan een technisch debat voeren over deze ingewikkelde materie.

*N

De heer **Essers** (CDA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn heldere antwoorden. Ik ben blij dat hij bij de terugwerkende kracht een onderscheid gemaakt heeft tussen principiële wetgevingsoverwegingen en instrumentele overwegingen. Bij principes passen geen budgettaire argumenten en ik heb ook heel duidelijk gemaakt dat terugwerkende kracht principieel helemaal niet nodig is en dat er dus helemaal geen budgettaire overwegingen behoeven te worden aangevoerd. Die heb ik wel mee laten wegen bij de vraag of je op grond van instrumentele overwegingen terugwerkende kracht zou

moeten toepassen, dus om het Nederlandse concurrentieklimaat fiscaal te verbeteren. Wel, dit moet je dan afwegen tegen andere voorstellen die veel geld kosten, zoals verlaging van het tarief, waarvan de betrokken bedrijven ook profiteren. Ik heb er begrip voor dat de staatssecretaris dit bedrag niet wil gebruiken om terugwerkende kracht aan dit wetsvoorstel te geven.

Ik vind het jammer dat de heer Van Driel niet op deze argumenten is ingegaan. Hij blijft een beetje steken in wat hij in eerste termijn gezegd heeft, terwijl ik nu juist gepoogd heb om aan te geven dat je principieel best op deze manier kunt redeneren. Overigens had artikel 12 er wat mij betreft niet moeten zijn. De Raad van State was er kritisch over, maar ook in de litteratuur was er veel kritiek. Als je gaat repareren bij de debiteur zonder te bekijken wat er bij de crediteur aan de hand is, dan weet je dat dit problemen kan veroorzaken. Maar als deze overwegingen nadrukkelijk naar voren zijn gebracht, of dit nu door staatssecretaris Bos of door staatssecretaris Vermeend is gedaan, maar zonder als valide te zijn aangemerkt, moeten wij uitgaan van het bestaan van dit soort wetgeving.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik ben in ieder geval blij dat u het met mij eens bent dat het niet zo had moeten gaan. In die zin herhaal ik mijn stelling dat het een fout is geweest. De staatssecretaris denkt er anders over, er wordt blijkbaar verschillend over gedacht in het CDA. Verder ga ik op een aantal zaken niet in omdat er niet op mijn argumenten ingegaan wordt. Ik kan me voorstellen dat je 1,5 mld. aan iets anders besteedt, maar ik had gevraagd om een onderbouwing van dit bedrag. Die krijg ik niet van de staatssecretaris. Vervolgens zeg ik dat dit slecht voor het vestigingsklimaat is, dat het niet bijdraagt aan de betrouwbaarheid van het vestigingsklimaat. Wat mij betreft wordt het geld wel gebruikt om de betrouwbaarheid, de voorspelbaarheid van het fiscale klimaat te bevorderen en zo bedrijven aan te trekken. Wij zijn het er immers over eens dat het goed is voor de werkgelegenheid; ik vind dat die wel een boost gebruiken kan.

De heer **Essers** (CDA): Dan zou ik u een tegenvraag willen stellen. Wij hebben geen andere gegevens, dus ik ga uit van de juistheid van het genoemde bedrag. Zou u dit willen opofferen voor verlaging van het tarief? Zou dat het resultaat van uw afweging zijn?

De heer **Van Driel** (PvdA): Het gaat om een niet-gerealiseerd bedrag, het staat niet in de meerjarenbegroting. Bovendien is het de vraag waar wij nu over praten. Onze taxatie is dat het om 400 mln. over een periode van tien jaar gaat, dus om 40 mln. per jaar. Dan kunnen wij er nog wel eens over praten, wat wij daarmee doen. Het is alleen de vraag of dat enige indruk maakt in de vennootschapsbelasting. Het gaat dan om heel andere bedragen dan anderhalf miljard. Je moet eerst weten hoe groot het bedrag is, dan kun je erover praten waaraan je het precies zou moeten besteden. En ik ben er een groot voorstander van om geld te investeren in verbetering van het vestigingsklimaat, maar niet ten koste van het midden- en kleinbedrijf, zoals nu dreigt te gebeuren.

De heer **Essers** (CDA): Ik heb van u niet gehoord waarom dat bedrag van 1,5 mld. niet juist zou zijn. U zegt alleen dat het volgens u minder is. Zo kun je natuurlijk moeilijk beleid voeren.

De heer **Van Driel** (PvdA): Met alle respect, de staatssecretaris zegt dat dit 1,5 mld. oplevert. Ik heb gezegd: wij twijfelen daaraan, maar onderbouwt u het dan. Dat doet hij niet, dus ik ga maar even van mijn houtje-touwtje-berekening uit. Ik beschik niet over het apparaat, de kennis en de kunde van de staatssecretaris en zijn ambtenaren, dus het is een raming. Maar zolang ik niets anders hoor, ga ik ervan uit dat mijn raming even goed is als de zijne.

De heer **Essers** (CDA): Nogmaals, ik vind budgettaire overwegingen alleen van belang als het gaat om beginselen van wetgeving die terugwerkende kracht met zich mee zouden brengen. Dan vind ik elk bedrag eigenlijk te hoog om het als excuus te accepteren, maar ik heb duidelijk gemaakt dat er geen sprake is geweest van een omissie in de wetgeving. Er is ook geen sprake geweest van een koppeling van twee zaken die per se met terugwerkende kracht hersteld zouden moeten worden, dus dit speelt geen rol. Blijft over de afweging of je dit geld wilt inzetten om het vestigingsklimaat te verbeteren. Ik kan instemmen met het resultaat van de afweging van de staatssecretaris, hoezeer het mij ook spijt dat hierdoor een aantal bedrijven zwaarder wordt belast. Dat is zo, maar het is indertijd uitdrukkelijk onder ogen gezien.

En ten slotte ben ik blij met de toezegging van de staatssecretaris dat er, als men vraagt om een overeenkomst ter vaststelling van de conversiewinst, niet de eis wordt gesteld dat men afziet van stappen bij de Europese rechter, maar dat dit van geval tot geval zal worden bekeken.

*N

De heer **Biermans** (VVD): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn eerlijke reactie op onze bijdragen in eerste termijn. Ik vind het met name een eerlijke reactie omdat hij bepaalde dingen niet ontkent, maar ze gewoon als een gegeven aanvaard. Dit geldt bij voorbeeld voor de lange ontstaansgeschiedenis.

De behandeling van dit wetsvoorstel geeft mij toch een wat ambivalent gevoel. Ik begon er eigenlijk met heel goede zin aan en ik ging ervan uit dat je hier toch niet tegen zou kunnen zijn. Maar blijkbaar zijn er toch argumenten te verzinnen om tegen een voorstel te zijn waarvan ik tot vandaag dacht dat vriend en vijand het wilde, namelijk afschaffing van artikel 12. Ook mij is niet duidelijk geworden waarom de fractie van de PvdA een voorstander van het in stand houden van dit artikel is, terwijl toch heel duidelijk is dat dit het vestigingsklimaat negatief beïnvloedt.

De heer **Van Driel** (PvdA): Laat ik het dan nog één keer proberen, want misschien ben ik toch niet duidelijk geweest. Wij zijn niet zozeer tegen het afschaffen van artikel 12, wij vinden dat er bij het hele pakket

terugwerkende kracht zou moeten worden toegepast. Daarom vraag ik de staatssecretaris, dit wetsvoorstel terug te nemen en het parlement een voorstel inclusief terugwerkende kracht voor te leggen. Aangezien deze Kamer niet het recht van amendement heeft, zodat ik niet kan proberen om een stukje uit dit wetsvoorstel te slopen -- het is de vraag of u mij daarbij zou helpen, maar daar zou ik dan op vertrouwen -- is er nog maar één mogelijkheid: vóór of tegen stemmen. Ik vind terugwerkende kracht in dit geheel essentieel. De heer Essers zegt ook dat wij het nooit zo hadden moeten doen. Hij is erop afgestudeerd, hij is hoogleraar op dit terrein en ik denk dat hij gelijk heeft. Maar dan moeten wij het ook helemaal rechtzetten.

De heer **Biermans** (VVD): Het betoog van de heer Van Driel komt erop neer dat het bedrijfsleven, althans bepaalde ondernemingen, over de periode sinds 2001 stokslagen krijgt. Als dit wetsvoorstel wordt afgewezen, gaat dit volgend jaar gewoon door. Dit wil er bij mij niet in. Het komt natuurlijk ook door het uitgangspunt van de woordvoerder van de PvdA-fractie dat hij het blijkbaar als een totaal verkeerde opmerking ziet als ik probeer om voor de staatssecretaris een grapje te maken over een verdere verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting. Het komt in ieder geval niet als een grapje bij hem over, en ik vind het altijd spijtig als mijn grapjes niet goed overkomen.

De staatssecretaris zei dat ik gesproken zou hebben van gelijke behandeling van ondernemingen in de loop van de tijd. Volgens mij heb ik de term "gelijke behandeling" niet gebruikt, maar heb ik van "fair play" gesproken. Dit is vrij vertaald toch iets anders, namelijk een billijke behandeling. In die zin bedoelde ik mijn verzoek aan de staatssecretaris om na te gaan of fair play past in zijn politieke afwegingen. Ik heb begrepen dat hij de Kamer hierover een brief zal schrijven. Daar ben ik hem op voorhand dankbaar voor.

Voorzitter, al met al ben ik tot nog toe toch wel tevreden met het verloop van deze dag…

*N

Staatssecretaris **Wijn**: Voorzitter. Ik aarzel om het te zeggen, maar ik doe het toch. Ik vind dat de heer Van Driel een paar dingen heeft gezegd die ik niet kan laten passeren. Inderdaad, ik word door een horde ambtenaren ondersteund en dat stel ik dag in, dag uit buitengewoon op prijs. Vandaag bestaat deze horde uit vijf man, en ik schaam mij er absoluut niet voor. Integendeel, dit is hartstikke goed.

Ik wil ook niet boven de markt laten hangen dat ik hier alleen een technisch verhaal heb voorgelezen en meer niet. Ik ben juist buitengewoon concreet en helder geweest over de uitwerking in de praktijk en de effecten. Daar was niets technisch aan.

Vervolgens is gezegd dat het heel charmant is gebracht. Ik incasseer dat graag, maar het doet geen recht aan de inhoud van mijn betoog. Ik breng hier geen wetsvoorstel door de Kamer op charme, maar op basis van inhoud. Daarom vond ik de inbreng van de VVD- en CDA-fractie meer recht doen aan mijn betoog in eerste termijn.

Als wordt gezegd dat de Raad van State andere dingen zegt -- u ziet dat ik niemand van de ambtenaren nodig heb gehad om het erbij te halen -- kan ik citaten van de Raad van State voorlezen. Omwille van de tijd heb ik dat in eerste termijn niet gedaan. Uit die citaten blijkt het tegendeel van wat de heer Van Driel hier zojuist heeft betoogd. Het was echt selectief citeren. Ik kan een citaat van de Raad van State uit 2004 erbij halen, ik kan een citaat uit augustus 2003 erbij halen. Ik vind het echt niet passen.

De onderbouwing voor de 1,5 mld. derving wil ik nog wel een keer geven. Ik heb dat mondeling in de Tweede Kamer ook al een keer gedaan. Het is dus niet zonder onderbouwing, waarbij uw raming even goed zou zijn als die van mij. Wij hebben uit gegevens van de Belastingdienst afgeleid dat in totaal tussen de 4,5 en 6 mld. aan compensabele verliezen zouden herleven. Daarbij heb ik aangegeven dat wij niet precies weten wat is afgewaardeerd ten opzichte van de Nederlandse winst. Als je 4,5 à 6 mld. vermenigvuldigt met het tarief, dan kom je op 1,5 à 2 mld. Dat is de onderbouwing.

Bij de terugwerkende kracht die de heer Van Driel voorstelt, mag bij de financiers verlies in aftrek worden genomen en behoeft bij de lener de winst niet te worden belast. Dat is een volstrekte doorbreking van de symmetrie. Ik heb de PvdA-fractie over 1,5 mld. hier wel eens minder gemakkelijke opmerkingen horen maken.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik zou bijna vragen: waarom deze boze toon?

Staatssecretaris **Wijn**: U heeft zojuist nogal wat gezegd.

De heer **Van Driel** (PvdA): Voor mij hoeft het niet op een boze manier te gaan. Ik geloof niet dat wij daarmee ons gelijk versterken. Dat zou ik dus jammer vinden.

De onderbouwing, die ik overigens in eerste instantie niet heb gekregen maar pas nu, vind ik niet sterk. Men gaat van 5 à 6 mld. uit en neemt daar dan een kwart van. Ik ga uit van ongeveer 10%. Ik heb dat overigens niet zelf berekend, maar laten doen door een fiscalist aan de overkant. Ik kom uit op ongeveer 400 mln. Het is inderdaad lastig; het bedrag blijft een beetje caoutchouc. Het bedrag overtuigt mij nu weer niet. Laten wij in elk geval een beetje vriendelijker tegen elkaar zijn. Het is buiten wel somber, maar hier brandt het licht. De staatssecretaris overtuigt mij dus in genen dele. Het is een bedrag waarvan ik denk dat er met dobbelstenen voor is gegooid; dan kom je even veel in de buurt.

Staatssecretaris **Wijn**: Mijnheer Van Driel, u lokt natuurlijk wel dit soort reacties uit. In eerste termijn zei u dat u de staatssecretaris overtuigender had meegemaakt. Vervolgens daag ik u bij interruptie uit om inhoudelijk op mijn betoog te reageren en niet slechts procedureel, maar komt er geen inhoudelijke reactie. Ik heb gezegd dat wij aan de hand van gegevens van de Belastingdienst hebben bekeken welke compensabele verliezen hierbij zouden herleven. Er is een dossieranalyse gemaakt. De professionele ramers bij ons hebben dat gedaan. Zij komen

tot compensabele verliezen van 4,5 à 6 mld. Ik heb aangegeven dat er een verschil tussen zit van anderhalf miljard, omdat wij niet precies kunnen zien wat ten laste van de winst in het buitenland is afgewaardeerd ten opzichte van de winst in Nederland. Veel meer inhoud heb ik niet in huis. U noemt nog een ander bedrag, maar daarvoor mis ik al helemaal een onderbouwing. Ik word gesteund door een horde ambtenaren. Als ik hier met een onderbouwing kom, moet u die op een gegeven moment maar voor waar aannemen. Ik wil hier ook helemaal niet op boze toon praten. Tot slot wil ik mij de opmerking permitteren dat u heel gemakkelijk tot kwalificaties komt.

De **voorzitter**: Ik dank staatssecretaris voor zijn reactie in tweede termijn, zeg ik buitengewoon vriendelijk.
**

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de fractie van de PvdA wordt aantekening verleend dat zij geacht wensen te worden tegen het wetsvoorstel te hebben gestemd.
**

Sluiting 15.59 uur.